

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Arreskov Sø
Natura 2000-område nr. 121
Habitatområde H105
Fuglebeskyttelsesområde F78

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Fyn

Forsidefoto: Riggær med maj-gøgeurt

Foto: Erik Vinther

ISBN: 978-87-7564-824-5

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning.....	6
1.2.2 Andre relevante planer.....	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	10
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	10
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	11
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	11
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	12
1.4.6 Landskab.....	12
1.4.7 Arter	12
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	13
1.5 Eksisterende miljøproblemer	13
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	14
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	15
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	15
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	18
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	19
1.10 Overvågning	21

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 121, Arreskov Sø er udpeget som habitatområde nr. 105 Arreskov Sø og fuglebeskyttelsesområde nr. 78 Arreskov Sø. Natura 2000-området ligger på Sydfyn.

Flere fugle er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N121. Det gælder ynglefuglene: Havørn, rørhøg, hvepsevåge, trane, rødrygget tornskade og rørdrum, samt trækfuglen: Skeand. Det er arter, der overvintrer uden for landets grænser, eller bevæger sig over store afstande.

Natura 2000-planens indsats vedr. udtagning af kulstofholdige lavbundslande kan være til gavn for bl.a. trækfuglen skeand og ynglefuglene rørdrum, trane og rørhøg.

I Natura 2000-planen beskrives behov for en indsats for at sikre drift/pleje af områdets lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, samt at Natura 2000-området forbliver et godt levested for disse fugle. Natura 2000-planen bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de nævnte arter.

Det vurderes derfor, at Natura 2000-planen vil have grænseoverskridende effekt.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område N121, Arreskov Sø, beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til eventuelle indsatser for øvrige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som findes i Natura 2000-området.

Der beskrives ligeledes en indsats for at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne, for eksempel ved at skabe en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedrørende plejeindsatser, eventuel udlæg af urørt skov eller udtagning af kulstofholdig lavbundsjord. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området, på længere sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover forventes det, at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for befolkningen.

Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelse og medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplementere og understøtte den eksisterende fredning og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

Målet er, at området udgør et sammenhængende naturområde med vægt på hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem vandløb, søer og omgivende naturtyper som rigkær (7230), kildevæld (7220), elle- og askeskove (91E0) med udbredte levesteder for yngle- og trækfugle og øvrige arter på udpegningsgrundlaget.

Arreskov Sø opnår en artsrig undervandsvegetation med forekomst af flere af de karakteristiske arter.

De omgivende skov- og lysåbne naturtypers arealer sikres, herunder naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus. De artsrige rigkær (7230) prioriteres højt. Naturtypens areal øges, og der skabes sammenhæng mellem forekomsterne, hvor det naturmæssigt er muligt.

Fuglebeskyttelses-området bliver et godt levested for ynglefugle samt for internationalt vigtige forekomster af trækkende vandfugle som for eksempel skeand.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Derudover sikres god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredsskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-område N121 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage

til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan

også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Halvdelen af arealet med rigkær (7230) i Natura 2000-område N121 er i god naturtilstand. Den anden halvdel er i moderat naturtilstand, oftest på grund af afvanding og tilgroning.

Hele arealet med kildevæld (7220) er i god naturtilstand.

Hele arealet med kalkoverdrev (6210) er i moderat naturtilstand, blandt andet på grund af begrænset artsindhold.

Urtebræmme (6430) er ikke tilstandsvurderet.

Der er kortlagt 5 skovnaturtyper i Natura 2000-området: Seks ha bøg på muld (9130), 12 ha egeblandskov (9160), én ha stilkegekrat (9190), 16 ha skovbevokset tørvemose (91D0) og 39 ha elle- og askeskov (91E0).

Andelen af store træer er generelt lav i skovene. I den største del af skovene er der registreret fra under ét til mellem 1 og 5 store træer pr. ha. Undtagelsen er egeblandskov (9160), hvor der på over 90 procent af arealet er registreret mere end seks store træer pr. ha, og hele arealet med stilkegekrat, hvor der også er mere end seks store træer pr. ha.

Mængden af stående dødt ved er lav for skovbevokset tørvemose (91D0) og stilkegekrat (9190), hvor der på det meste af arealerne er mindre end ét dødt træ pr. ha. På arealerne med egeblandskov (9160) er der mere end seks døde træer pr. ha på 67 procent af arealet. I elle- og askeskovene (91E0) er der mere end seks døde træer pr. ha på 60 procent af arealet. Endelig er der i bøg på muld (9130) mere end seks døde træer pr. ha på 25 procent af arealet.

Mængden af liggende dødt ved er generelt høj for alle de kortlagte skovområder i Natura 2000-området. Der er registreret mere end ti store stykker dødt ved pr. ha på hele arealet med skovbevokset tørvemose (91D0). På alle arealerne med bøg på muld (9130), egeblandskov (9160) og stilkegekrat (9190) er der registreret mere end seks store stykker dødt ved pr. ha. Endelig er der registreret mere end seks store stykker dødt ved pr. ha på mere end 80 procent af arealet med elle- og askeskov (91E0). Jævnfør seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

I Natura 2000-område N121 er der kortlagt otte småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). Én har høj naturtilstand, fem har god naturtilstand og én har moderat naturtilstand. En enkelt sø mangler en tilstandsberegning. Alle søerne ligger omgivet af naturarealer, og hovedparten er generelt præget af at være tidligere tørvegrave, der ligger i skov. Søerne med høj/god tilstand har dog en sådan størrelse, at der alligevel er etableret en forholdsrig udbredt og artsrig vegetation. Søen med moderat tilstand har et relativt lavt strukturindeks på grund af tilgroning med vedplanter og en kraftigt udbredt rørsump.

I området er der desuden kortlagt én sø over fem ha. Det er Arreskov Sø, der er på 315 ha og som er naturtypebestemt som næringsrig sø (3150). Miljømålet for Arreskov Sø er en god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er søen vurderet til at have en ringe

miljøtilstand på grund af et højt indhold af fytoplankton. Arreskov Sø er omfattet af vandområdeplanen, og man kan læse mere om søen på Miljøstyrelsens hjemmeside.

I dette Natura 2000-område er der kortlagt én km vandløb med vandplanter (3260). Natura 2000-området ligger inden for vandområdeplanen for Jylland og Fyn.

Der er kortlagt ét levested for rørdrum i Natur 2000-området. Levestedet har god naturtilstand, fordi det er et vidtstrakt, men smalt rørskovsområde, der flere steder har vanddække. Levestedet er frit for menneskelig forstyrrelse, men der er adgang for rovdyr som ræv.

Der er kortlagt ét levested for rørhøg. Levestedet har god naturtilstand, og består af en mindre bevoksning af bredbladet dunhammer. Her er vanddække og ingen menneskelig forstyrrelse. Skeand er på områdets udpegningsgrundlag som trækfugl. Antallet af fugle fluktuerer – måske med en faldende tendens. Arreskov Sø's store vandflade og de omgivende, uforstyrrede engarealer vurderes at være et godt raste og fourageringsområde for skeand. Den nordlige del af Arreskov Sø er udlagt som vildtreservat, hvilket sikrer mod forstyrrelser. Der vurderes derfor ikke at være aktuelle trusler mod artens forekomst i området. DCE Aarhus Universitet vurderer, at bestanden af skeand i Danmark er stabil-fluktuerende eller måske faldende.

Der er fundet enkelte eksemplarer af skæv vindelsnegl i rigkæret ved Teglgårdsnæs i forbindelse med det nationale overvågningsprogram. Der vurderes at være gode forudsætninger for en stabil forekomst af arten i området, da der findes mange egnede levesteder for arten i form af græssede rigkær. Der vurderes ikke at være trusler mod artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er skæv vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 fragmenteret udbredt i den kontinentale region, hvor de typisk er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Sammenlignet med overvågningen i 2005-2007 er skæv vindelsnegl i perioden 2012-2014 samlet set fundet på flere lokaliteter og i flere UTM-kvadrater. Forklaringen på dette repræsenterer sandsynligvis i en vis grad hidtil oversete forekomster.

Sumpvindelsnegl er fundet i stort antal flere steder i områdets ellesumpe og rigkær. Der vurderes at være mange egnede levesteder for arten. Der vurderes ikke umiddelbart at være nogen trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er sump-vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 vidt udbredt i den kontinentale region i Danmark med relativt høje bestandstætheder med levedygtige bestande på de fleste levesteder landet over. Udviklingen i udbredelsesområde vurderes som stabil, mens bestandsstørrelsen formentlig udvikler sig positivt.

Bæklampret er flere gange fundet ved undersøgelser i Rislebæk. Da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt, vurderes der at være gode forudsætninger for en stabil forekomst af bæklampret. Der vurderes således ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand og den hensigtsmæssige drift på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på arealerne med kalkoverdrev (6210) og halvdelen af arealet med rigkær (7230), hvor tilstanden er moderat. Der er også risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til på grund af manglende plejetiltag.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har herudover fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne f.eks. ved etablering

af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, udtagning af lavbundsjord, skovtypebevarende drift og udlægning af arealer med urørt skov. Sker denne indsats ikke, kan det betyde, at den positive effekt i forhold til rigkær (7230) vil udeblive, og at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov.

I forhold til områdets arter vil indsatsprogrammet have betydning for bilag IV-arterne hasselmus og stor vandsalamander, samt skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl og bæklampret. I forhold til områdets fuglearter, vil det have betydning for skeand, trane, rørdrum, hvepsevåge og rørhøg.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at den ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne. Desuden vil en indsats om løbende opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper fortsættes til gavn for områdets flora og fauna.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter. Desuden kan tilgroning medføre forringelse af levestederne for områdets ynglefugle. Planens indsatser om pleje og sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Udlægning af urørt skov vil kunne skabe større variation i skovene med f.eks. flere skovlysninger og mere dødt ved, og dermed kunne skabe gode rammer for biodiversiteten generelt.

Planens indsats om udtagning af lavbundsjord kan bidrage til at skabe større sammenhængende naturområder med større robusthed til gavn i området for arter som sump-vindelsnegl og rørhøg samt naturtyper som rigkær.

I og omkring Natura 2000-området findes bestande af flere fredede/sjældne og rødlistede arter af pattedyr, krybdyr, svampe og planter, heriblandt hasselmus, markfirben, sump-hullæbe og engensian. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets store arealer med § 3-beskyttet natur som moser, overdrev og enge.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N121 Arreskov Sø er beliggende i Faaborg-Midtfyn Kommune, der har et indbyggertal på 51.700. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle, som findes i væsentlig forekomst i Danmark, og vurdering af om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold. Ligesom mulig udlægning af urørt skov og udtagning af lavbundsjord potentielt kan medføre ændret adgang i delområder.

Planen forventes at give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus på sigt. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Der er etableret stisystemer, bygget fugletårn og andre friluftsfaciliteter, og opsat informationsstandere på Naturstyrelsens arealer. Kendskab til naturen og dens værdier vil kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at generelt kan ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Planens indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundsarealer, kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig vil mindskes og kan potentielt gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer. Desuden kan planens indsats om udtagning af lavbundsarealer medvirke til at mindske udledningen af CO₂ samt påvirke søer og vandløb og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området samt Danmarks havstrategi. Samtidig kan Natura 2000-planen medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Planen vil kunne påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, med bl.a. udlægning af urørt skov samt sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke vil påvirke jordbunden eller luftkvaliteten i området, væsentligt.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

I dette Natura 2000-område er der bl.a. registreret voldsted, rundhøj og dæmninger langs Rislebækken. Der er både fredede og ikke fredede fortidsminder.

Natura 2000-planens indsatser omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for befolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder som for eksempel voldsted ved Sollerup.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Området domineres af Arreskov Sø, der er dannet under sidste istid som et dødis-område.

Arreskov Sø er Fyns største sø og indeholder søtyperne næringsrig sø (3150) og kransnålalgesø (3140). Søen er relativ næringsrig på grund af tilførte næringsstoffer.

Specielt mod nord og vest omgives Arreskov Sø af udbredte enge og moser, hvoraf de, der ligger nærmest søen, er opstået ved en sænkning af søens vandstand i 1924-25 på 75 cm. Flere steder på den gamle søbund findes artsrige rigkær (7230), som dog generelt er påvirkede af tilgroning. Desuden ses store sumpskove, som typisk er opstået ved tilgroning af lysåbne moser og enge. Endelig er en del af arealet groet til med pilekrat.

Natura 2000-område N121 Arreskov Sø omfatter dele af Sollerup Skov, der grænser op til Svanninge Bjerge og Hammerdammen, hvorfra der er forbindelse til Svanninge Bakker. Tilsammen udgør disse lokaliteterne et sammenhængende skov- og naturareal på omkring 11 kvadratkilometer. Området er rigt på kulturspor som stengærder, højryggede agre og levende hegn. Et omfattende stisystem giver gode muligheder for oplevelser for vandrere, ryttere og cyklister.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, for eksempel hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området.

1.4.7 Arter

Natura 2000-området er især karakteriseret ved Fyns største sø, de omgivende enge, moser og skove. Flere steder på den gamle søbund findes artsrige rigkær (7230) med forekomst af orkideer, som fx sump-hullæbe og maj-gøgeurt samt den sjældne planteart eng-ensian. Arterne udgør ikke en del af udpegningsgrundlaget. Rigkærene er generelt påvirkede af tilgroning. Desuden ses store

sumpskove, med skovnaturtyperne ege-blandskov (9160), elle- og aske-skov (91E0) samt skovbevokset tørvemose (91D0). Desuden er en del af arealet groet til med pilekrat.

I de lysåbne moser findes en bestand af sumpvindelsnegl.

Arreskov Sø og de omgivende arealer er et vigtigt fugleområde. Her yngler arter som rørdrum, havørn, hvepsevåge og grågås. Området er ligeledes en vigtig lokalitet for rastende fugle som skeand, trolldand og grågås, og Rislebæk er et vigtigt levested for bæklampret.

I området findes bestande af bilag IV-arterne hasselmus (der er rødlistet), markfirben, springfrø, spidssnudet frø, samt udpegningsarterne skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl og bæklampret. Natura 2000-planen vil kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningen: Arreskov Sø. Desuden findes vildtreservatet Arreskov Sø.

Fredningen har blandt andet til formål at sikre naturværdier i området, og vildtreservatet har til formål at sikre beskyttelsen af fugle. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af fugle positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Flere af Natura 2000-områdets lysåbne naturtyper er helt eller delvist i moderat naturtilstand. Det skyldes oftest tilgroning eller afvanding, eller et begrænset indhold af arter.

For de lysåbne naturtyper er der behov pleje for at hindre tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Inddæmning og kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

For Natura 2000-områdets skovnaturtyper gælder det, at andelen af store træer generelt er lavt med fra under ét til mellem ét og fem træer pr. ha. Dog er der på 90 % af arealet med ege-blandskov (9160) og på hele arealet med stilkegekrat (9190) mere end seks store træer pr. ha. Mængden af stående dødt ved er lav i skovbevokset tørvemose (91D0) og stilkegekrat (9190), hvor der på den største del af arealet er under ét stort træ pr. ha. Mængden af liggende dødt ved er generelt høj for alle de kortlagte skovnaturtyper i Natura 2000-området.

Fjernelse af alle hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

Der er kortlagt 8 småsøer med naturtypen næringsrig sø i Natura 2000-området. Én af disse søer har moderat naturtilstand på grund af tilgroning med vedplanter og en kraftigt udbredt rørsump.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil forhindre tilgroning med f.eks. vedplanter. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Planen har fokus på udlægning af urørt skov, og denne indsats forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

For områdets arter og fugle arbejdes der for at sikre egnede levesteder. Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre velegnede levesteder for arterne på områdets udpegningsgrundlag som skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl, ligesom indsatserne for områdets naturtyper i stor udstrækning generelt vil medvirke til at sikre velegnede levesteder for de arter, der har området som levested.

Sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, samt fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som f.eks. rigkær. En for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil indirekte være til gavn for bilag IV-arterne springfrø og spidssnudet frø, samt for vandløb og søer.

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig vil mindskes. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. bæklampret, skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl, trækfuglen skeand og ynglefuglene rørdrum, trane og rørhøg. Desuden kan planen medvirke til at mindske udledningen af CO₂.

Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan bidrage til at opfylde vandplanens mål og være til gavn for bl.a. sumpvindelsnegl og bæklampret.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder desuden en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område 121 Arreskov Sø, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af en række lysåbne naturtyper: Primært rigkær og kildevæld, men også kalkoverdrev Desuden er der tiltag i forhold til elle- og askeskov. Fyns største sø, Arreskov Sø og Rislebæk tilgodeses gennem Vandområdeplanerne, og Natura 2000-planens synergi med Vandområdeplanerne medvirker til at skabe gunstige forhold for fugle og arter.</p> <p>Gennemførelsen af planens indsatsprogram vil også sikre den § 3-beskyttede natur i området. Indsatsen i forhold til de forskellige naturtyper, vil betyde et bedre livsbetingelser for områdets mange arter af planter og dyr, blandt andet flere ynglefugle og trækfugle, padde som for eksempel stor vandsalamander og springfrø.</p>

			<p>Blandt planterne kan nævnes orkidéer som majgøgeurt og sump-hullæbe.</p> <p>Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.</p>
Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne, f.eks. nye hegninger til græssende kreaturer.</p> <p>Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Der er offentlig adgang til dele af området. Mulig udlægning af urørt skov og udtagning af lavbundsjord, samt behov for yderligere sikring mod forstyrrelser vil kunne medføre ændrede adgangsforhold i delområder. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper samt arters levesteder i området, således at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Området er i forvejen et af Fyns vel besøgte udflugtsmål.</p>
Jordbund		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed bidrage til at opfylde vandområdeplanens mål.</p>

Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen, som for eksempel hydrologiprojekter og udtagning af lavbundslande, kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO ₂ , idet tidligere drænede jorde igen vandmættes, og derfor frigør mindre CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper, både lysåbne naturtyper som overdrev og rigkær, og skovnaturtyper som bøg på muld, ege-blandskov og elle- og askeskov.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan berøre fortidsminder, der ved afgræsning eller pleje kan blive mere synlige i landskabet, eksempelvis voldstedet ved Sollerup. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv. Det vurderes, at indsatserne heller ikke indeholder tiltag, der har indflydelse på kulturarv skjult i jorden.
Arter	x		Natura 2000-planen indeholder indsatser til sikring af fugle og arters levesteder samt sikring mod forstyrrelse af fugle. Derudover vurderes, at indsatser om udtagning af lavbundsland og udlægning til urørt skov, samt indsatser i forhold

			<p>til områdets lysåbne naturtyper vil medvirke til at sikre og forbedre levesteder for en række arter på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området.</p> <p>Da indsætserne i Natura 2000-planen også forventes at forbedre vandkvaliteten i tilstødende vandområder og områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, vil planen bidrage til at forbedre og sikre levesteder for de arter, herunder Bilag IV-arter, som er tilknyttet disse områder.</p> <p>Se i øvrigt vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed"</p>
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	x		<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.</p> <p>Vildtreservat Arreskov Sø har til formål at beskytte områdets fugle.</p>
Kumulative effekter	x		<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag.</p> <p>Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter. Vandområdeplanernes indsætser for at sikre et renere vandmiljø vil bl.a. være til gavn for habitatnaturtypen vandløb med vandplanter og for arten bæklampret, der er på områdets udpegningsgrundlag.</p>

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer, der udlægges til urørt skov, vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udlægning af urørt skov vil ligeledes, alt efter beskaffenheden af arealet som udlægges til urørt skov, herunder for eksempel beliggenhed, som endnu ikke er kendt, potentielt kunne påvirke forekomster af aske- og ellesump, samt skovbevokset tørvemose, som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådant en påvirkning vil for eksempel kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet, som udlægges til urørt skov.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og Faaborg-Midtfyn Kommune og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder en indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord. En udtagning af lavbundsjord vil, alt efter beliggenhed og omfang af projekterne, som endnu ikke kendes, potentielt kunne påvirke yngle- og rasteområder for bilag IV-arter som for eksempel områdets padder. Levestederne vil potentielt kunne ændre karakter og blive vådere. En negativ påvirkning af levesteder for stor vandsalamander vil kunne undgås ved for eksempel at sikre tilstrækkeligt med egnede raste- og ynglesteder på det tidspunkt projektet realiseres, ligesom en nøje planlægning af anlægsfasen af projektet på bestemte tidspunkter af året, samt eventuel brug af paddehegn, vil kunne forebygge ødelæggelse af yngle- og rasteområder, samt påvirkning af bestanden af stor vandsalamander. Eventuel etablering af erstatningsbiotoper vil ligeledes kunne sikre opretholdelse af artens levesteder.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal

gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejkrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I Forslag til Natura 2000-planen for Natura 2000-område nummer 121, Arreskov Sø, planlægges der en indsats for at sikre de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter. Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi, samt fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som f.eks. rigkær. En for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil indirekte være til gavn for bilag IV-arterne springfrø og spidssnudet frø samt vandløb og søer.

Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.

Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord, hvilket kan skabe større sammenhængende arealer og diversitet i naturtyperne, samtidig med at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO₂ og til et renere vandmiljø. Disse indsatser skal bidrage positivt til at sikre områdets fugle og arter.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Rigkær (7230) og kalkoverdrev (6210) har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypernes bevaringsstatus at være stærkt ugunstig.

Øgning af arealet med rigkær (7230) kan betyde en indskrænkning af arealet af habitatnaturtyperne skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Hvor der er tale om meget unge elle- og askeskove, som enten er plantede eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne rigkær (7230), prioriteres hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med rigkær (7230). Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskove (91E0) og skovbevoksede tørvemoser (91D0) skal

bevares. Rydning af skovbevoksede tørvemoser (91D0) og elle- og askeskove (91E0) til genskabelse af rigkær (7230) kan ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

I de eksisterende rigkær (7230) prioriteres et lavtvoksende plantesamfund, selv om dette ikke er optimalt for eventuelle forekomster af sumpvindelsnegl. I området betyder de naturgivne forhold, at der kan opretholdes mindst 10 % af arealet med relativt højt voksende starsump og lignende, således at der samlet set ikke sker nogen nedprioritering af arten.

Der foretages en regulering af vandstanden i Arreskov Sø via et stemmeværk. Tidligere har der været opretholdt en relativ høj vandstand i løbet af forsommeren for at fjerne fosfor fra søen, hvilket har været problematisk for plejen af rigkær (7230). Det prioriteres, at søens vandstand muliggør naturpleje af de tilstødende rigkær (7230), således at rigkær (7230) prioriteres over næringsrig sø (3150).

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Arreskov Sø (nr. 121). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk